

Van het midden uit

De KEF „Cresta” luidspreker

door Jan Kool

Al vele malen heb ik mij beklaagd over de matige weergave van het middengebiet in tweeweg-luidspreker-systemen. Soms ondanks de waardering voor de lage- of hoge-tonenweergave, die kon verrassen in kleine combinaties waar de verwachtingen niet zo erg hoog over gespannen waren. Een aantal zeer succesvolle speakertjes zijn er de laatste jaren verschenen, die varieerden in prijs van f 160.— tot over de f 500.—.

Hoe goed ze ook waren, er bleven vooral altijd wensen over ten aanzien van het belangrijkste deel, het middenregister. Raymond Cooke, van KEF-faam en voortkomend uit de fameuze stal van luidsprekerpionier Gilbert Briggs is de enige, die de laatste tijd nadrukkelijk stelt, dat in de eerste plaats het gebied van 250 tot 4000 Hz. zo vlak mogelijk weergegeven dient te worden, wil er een werkelijke stap vooruit gedaan worden in de ontwikkeling van nieuwe luidsprekers. Een stelling, die mij uit het hart gegrepen is!

Dat men lage tonen uit een kleine kast kan laten komen weten we nu wel en van de top horen we vaak zelfs veel te veel. Maar daar tussenin moesten de twee eenheden vaak maar zo'n beetje zien hoe ze het voor elkaar kregen. Een luisteraar, die niet zo bar veel gewend is, raakt al gauw geïmponeerd als de bas, goed of slecht, maar door de kamer rolt en alle metaalwaren uit het orkest flink hoorbaar worden. Maar wat een ellende wordt er soms duidelijk bij strijkers of een piano om van zang maar te zwijgen.

Natuurlijk zijn er diverse zeer aanvaardbare compromissen geproduceerd. Thert hebben Goodmans Celestion Wharfedale en ook KEF een hele reputatie gekweekt met hun dwergen om overigens ook het Rogers „Schilderijtje” niet te vergeten. Maar bij allemaal bleef toch het middengebiet enigszins stiefkind.

Ontworpen vanuit middengebiet

Toen ik de Cresta voor het eerst thuis aansloot was mijn eerste reactie direct: „Eindelijk een kleine luidspreker die van het middengebiet uit ontworpen

is!” Deze opinie is ook niet meer gewijzigd en voor mij schuilt daar de grote kwaliteit en muzikaliteit van dit opmerkelijke luidsprekertje. Ik heb er inmiddels een week of vier mee geleefd en het is de eerste kleine luidspreker, die gewoon aangesloten is gebleven. Nauwelijks heb ik behoefte gehad om terug te schakelen naar mijn eigen giganten, behalve als het om het beoordelen van andere apparatuur of platen ging, omdat ik dat natuurlijk met een standaard wil doen, die zo weinig mogelijk beperkingen heeft. Wanneer ik gewoon alleen maar naar muziek wilde luisteren liet ik ze rustig in bedrijf en juist om deze gladde weergave in het midden en hoog, dat de geringste kleur had, die ik ooit bij een zo klein kastje heb gehoord. Dit viel ook op bij het „doordraaien” op de schaal van een FM tuner. Het geruis tussen de stations was plotseling veel rustiger en gelijkmatiger, zonder de krasserige geluiden, die op zoveel tweewegsystemen hoorbaar worden en een duidelijke indicatie geven van „pieken en gaten” in het midden. Ruistests met de daarvoor bestemde CBS-testplaat bevestigden dit zeer nadrukkelijk.

Onderdrukte „break-up”

Dit prettige resultaat wordt vooral bereikt doordat eerst een luidspreker van 5 inch doorsnede is ontworpen, die belijst aan de voorwaarde moest voldoen om het bereik van 250 tot 4000 Hz. zo gelijkmatig mogelijk weer te geven. Daarvoor is de research van Raymond Cooke in conusmaterialen van zeer veel betekenis geweest. Het zgn. Acoustilene, een plastic dat ook voor de sensationele middenspeaker, de M 65 uit de grote KEF Carlton wordt gebruikt, blijkt mogelijkheden te bezitten, die ver uitgaan boven wat er met papier mogelijk is. De zuigerwerking van de conus blijft tot vrij hoge frekwenties bewaard en zgn. „break up”, het in delen trillen van het conus-opervlak met in en uit faze effecten, die weer pieken of gaten in de karakteristiek veroorzaken, wordt in dit materiaal sterk onderdrukt. Een zeer zachte neoprene randbeëindiging en ophanging voorkomt ook reflecties en staande golfvorming en door de vorm van deze ophanging worden ook nog tenslotte de grote uitslagen toegelaten, die nodig zijn voor een voldoende laagweergave.

Spreekspoel, centrering en magneet zijn daarbij vanzelfsprekend aangepast. Het resultaat is een voortreffelijke midden-tonenluidspreker (die ik graag eens alleen in die hoedanigheid in mijn eigen combinatie zou willen toepassen), die zonder moeite ook een uitstekend laag produceert omdat de eigen resonantie onder de 30 Hz. (!) is komen te liggen. De systeemresonantie in de kast is niet hoger dan 50 tot 60 Hz. wat voor een kastje van 33 x 23 x 18 cm wel extreem laag is. 70 tot 90 Hz. komt veel vaker voor.

Ver boven gehoorgrens

Boven de 4000 Hz. wordt de taak overgenomen door de nieuwe tweeter de T 27. De diameter van het melinex membraam is niet meer dan driekwart inch! Twee van deze eenheden zijn inmiddels in mijn eigen combinatie beland om de T 15 tweeters te vervangen. Met 2 Fane 501 speakers voor het middengebiet (eveneens juwelen!) hebben zij de gehele weergave aanzienlijk verfijnd en laten subtiliteiten horen, die ik tot voor kort alleen voor mogelijk gehouden had met Kelly Ribbons of de Ionofane. In de Cresta vervullen zij hun taak op even voorbeeldige wijze. Het zeer kleine diafragma laat reproductie tot ver voor de gehoorgrens toe en levert bovendien een nagenoeg ideaal bolvormig stralingsdiagram op. Een richteffect is nauwelijks meer aanwezig.

Bezcekers van de demonstratie op de Firato kunnen beamen wat een prachtig schone reproductie dit dreumesje kan leveren. Zeer overtuigend klonk daar de piano en voor velen was de Cresta een openbaring zelfs nadat men de grote Carlton en de Quad elektrostaat had gehoord. Er mag dan de vanzelfsprekende limiet in het laag zijn, door de kleine afmetingen gedictieerd (en nergens anders door!) maar de rest kan zich meten met vele soortgenoten en ook zeer veel aanzienlijk grotere en duurdere luidsprekers. Overigens zult u van de laagweergave ook nog knap opkijken en met een paar streepjes bas op op de toonregeling, wil deze ook nog weinig onderzoeken voor diverse grotere broers. Tot nog toe heb ik nog niemand, die deze luidspreker gehoord heeft, ontmoet die niet direct er verrukt van was. Prettig is de impedantie van 4 tot 16 Ohm, die aansluiten op iedere transistorversterker mogelijk maakt. Bovendien vermeldt de fabrikant nog dat er geen enkel bezwaar is om hem op een 15 Ohm uitgang aan te sluiten. Dat laatste heb ik dan ook gedaan op mijn Quad en bij de daverendste geluiden was er geen spoor van moeite te ontdekken. Het solide geval kan dan ook 15 Watt continu vermogen verdragen en zelfs korte pieken van 30!

Samengevat: Een zeer geavanceerd ontwerp met een uitzonderlijk gladde weergave, zeer weinig richteffect. een voor het miniatuurformaat zeer solide bas en nog een gezellig uiterlijk ook.

Ondanks mijn bittere opmerkingen in mijn artikel van enige maanden geleden over de devaluatie van de High-Fidelity zou ik hier dit predikaat wel willen verlenen, vooral om de grote muzikaliteit.

Ik voorspel voor Raymond Cooke een groot succes met dit ontwerp, het is een felicitatie waard. Met een prijs van f 224.— wordt het een speakertje om geducht rekening mee te houden!

Importeur: Transtec n.v., Rotterdam.
Prijs: f 224.—.